

Katolikus Pedagógiai Intézet

A KATOLIKUS PEDAGÓGIAI INTÉZET TÖRTÉNELMI GYÖKEREI A KIEGYEZÉSTŐL A RENDSZERVÁLTÁSIG

A katolikus oktatás és országos szervezetei az elmúlt másfél évszázadban

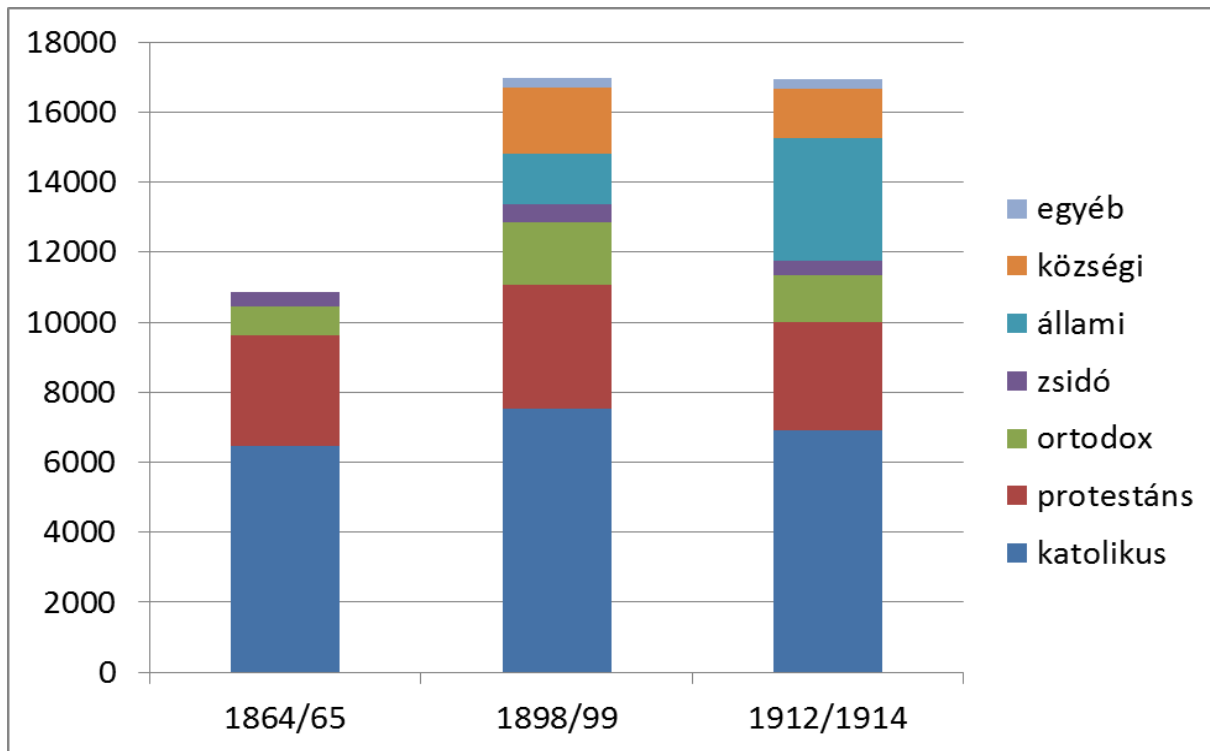
írta: Gianone András

Budapest, 2017

A dualizmus kora

Magyarországon lényegében 1867-ben kezdődött meg a modern polgári állam kiépítése. Ennek egyik legfontosabb eleme, hogy a magyar állam – más európai országokhoz hasonlóan – az addig szinte kizárólag felekezeti kézben levő iskolák mellett saját intézményhálózatot is létrehozott.

A túloldali diagram tükrözi, hogy a kiegyezéskor csak a felekezetek tartottak fenn népiskolákat (alapfokú iskolákat): a katolikus iskolák aránya ezeken belül hatvan százalékot tett ki, amely nagyjából megfelelt a katolicizmus népességben belül elfoglalt súlyának. Jól látható az is, hogy a felekezeti népiskolák száma lényegében stagnált a dualizmus egészét tekintve, ezzel szemben az állami iskolák száma ugrásszerűen emelkedett. A XIX. század végére a népiskolák száma hatvan százalékkal nőtt, de e növekedés háromötödét a nem felekezeti fenntartású iskolák adták. (Ebben az is szerepet játszott, hogy több város, például Pest, az Eötvös-féle 1868-as törvény alapján saját fenntartásába vette a felekezeti iskolákat.) Az első világháború előtti másfél évtizedben stagnált az alapfokú oktatási intézmények összlétszáma, de ezen belül az állam több mint kétszeresére növelte súlyát, míg az összes többi fenntartó iskoláinak, így a katolikus intézményeknek az aránya is csökkent. Az egyházak képviselői ugyanakkor a nem felekezeti oktatásban is jelen voltak, mivel a hitoktatás ott is kötelező maradt.

A népiskolák száma Magyarországon a XIX. század második felében

A dualista állam viszont nemcsak a saját iskoláira, hanem – az 1777-es Ratio Educationisig visszanyúlóan – a katolikus intézményekre is jelentős befolyást gyakorolt. A vallás- és közoktatásügyi miniszter – már az Eötvös-féle népiskolai törvényben is rögzítve – a katolikus népiskolák fölött főfelügyeleti joggal rendelkezett, amely a gyakorlatban azt jelentette, hogy állami tanfelügyelőkön keresztül ellenőrzi, betartják-e az intézmények a rájuk vonatkozó jogszabályokat. Ennél jóval nagyobb volt az állam beleszólása a katolikus középiskolák működésébe. A Trefort Ágostonhoz köthető 1883-ban elfogadott törvény ugyan jelentős autonómiát biztosított az egyes felekezeteknek középiskoláik igazgatásában (pl. tanterv megállapítása, tankönyvek kiválasztása), de ez a katolikus középiskolák esetében nem érvényesült, azzal az indokkal, hogy a katolikus egyháznak nincs a protestánsokéhoz hasonló autonóm szervezete. (Csak azok az intézmények jelentettek kivételt, amelyeket az Erdélyi egyházmegye egyháziakból és világiakból álló szerve, a Katolikus Státus tartott fenn.) Az úgynevezett királyi katolikus gimnáziumok (túlnyomórészt egykori jezsuita intézmények) igazgatás szempontjából teljes mértékben állami iskolának számítottak (pl. állami tantervet, tankönyveket használtak, a tanárokat a miniszter nevezte ki), a többi – általában szerzetesek által fenntartott – katolikus középiskola ennél nagyobb önállóságot élvezett, amely első sorban a tanárok – minisztériumtól független – kinevezésében nyilvánult meg.

11. § A hitfelekezetek, mindazon községekben, hol hiveik laknak, saját erejükből tarthatnak fenn és állíthatnak föl nyilvános népoktatási tanintézeteket, az ily tanintézetek felállítására és fentartására hiveik anyagi hozzájárulását a saját képviselők által meghatározandó módon és arányban, amint eddig szokásban volt, ezentul is igénybe vehetik, azon intézetekben a tanítókat és tanárokat maguk választhatják, azoknak fizetését maguk határozhatják meg, a tankönyveket maguk szabhatják meg, s a tanítási rendszer és módszer iránt is, tekintetbe véve a 45. § rendelkezését, intézhetnek [...]

14. § Minden hitfelekezeti népoktatási tanintézet az állam felügyelete alatt áll. [...]

1868. évi XXXVIII. tc.

4. § A hitfelekezeti iskolák fölött az állami főfelügyeletet a vallás- és közoktatásügyi minister a 3. §-ban említett közegei [a tanfelügyelők] által gyakorolja a fennálló törvények értelmében.

6. § A közigazgatási bizottság [...] Felterjesztést tesz a közoktatásügyi ministerhez azon felekezeti iskolák megintése iránt, melyekről a tanfelügyelő jelentéseiből meggyőződött, hogy a törvénynek meg nem felelnek. A hol pedig a felekezeti iskola a vallás- és közoktatásügyi minister által a felekezeti főhatóságok után félévi időközben ismételt háromszori megintés után sem felel meg a törvénynek: községi vagy állami iskola felállítását hozza javaslatba a ministernél.

1876. évi XXVIII. tc.

A dualizmus idején a katolikus oktatás egyházi felügyeletét és irányítását – azokban a jogkörökben, amelyeket az állam nem tartott fenn magának – az egyházmegyéek és a szerzetesi rendtartományok alapvetően saját hatáskörükben intézték. Csak egy évtizeddel a kiegyezés után születtek meg az első országos érvényű rendelkezések a püspöki kar értekezletein. 1877-ben, az előző évi tanügyigazgatás törvény rendelkezéseinek eleget téve határozatot hoztak arról, hogy valamennyi katolikus népiskola mellé – az intézmény alapfokú hatóságaként – iskolaszéket kell szervezni. Ennek elnöki tisztét a mindenkori plébános töltötte be, tagjai – a tanító vagy tanítók mellett, választás útján – a plébánia írni-olvasni tudó hívei közül kerültek ki. A katolikus népiskolák tanügyi főhatósága a püspök lett, aki a felügyeletet az egyházkerületi tanfelügyelőkön, az espereseken keresztül gyakorolta. A tanfelügyelő feladatait ugyancsak 1877-ben szabályozta a püspöki kar, és ekkor döntöttek az egyházmegyei (fő)tanfelügyelői tisztség létrehozásáról is. Mindez azt jelenti, hogy ettől kezdve a magyar katolikus iskolaügy legfelső döntéshozó szervének a püspöki kar tekinthető, mivel országos érvényű utasításokat fogalmazott meg. Többek között kiadta (először ugyancsak 1877-ben) a katolikus népiskolák, a polgári iskolák, illetve a tanítóképzők tantervét. E tanterveket és a hozzájuk kapcsolódó rendtartásokat a püspökök által megbízott ad hoc bizottságok fogalmazták meg. A tankönyvek bírálatát pedig a Szent István Társulat iskolakönyv-bíráló bizottsága végezte, amelynek tagjait a hercegprímás nevezte ki. A XIX század legvégéig ugyanis a katolikus oktatás nem rendelkezett saját országos szakmai szervezettel.

9. § A községi népoktatási intézetek a polgári község, a felekezeti a hitközség alatt állanak.

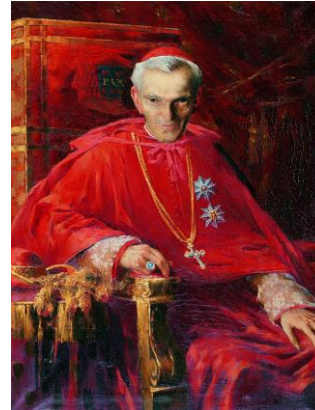
Ehhez képest minden, úgy polgári, mint hitközségben, a mely népiskolát tart fenn, legalább 5 választott tagból álló iskolaszék alakíttatik.

E tagokat a kebelbeli lakosok közül - lehetőleg az oktatásügyhöz értő, de mindenesetre írni, olvasni tudó - egyénekből a község képviselőtestülete, illetőleg a hitközség képviselőtestülete választja. [...] A felekezeti iskolaszékeknek az illetékes lelkész mindenesetre tagja.

1876. évi XXVIII. tc.

*Simor János
hercegprímás
(1867-1891)*

*Vaszary Kolos
hercegprímás
(1891-1912)*

Az első központi katolikus oktatási szerv a Katolikus Tanügyi Tanács létrejötte

A liberális törvényhozás által biztosított szervezkedési szabadsággal élve számos katolikus tanítóegyesület jött létre, többnyire egyházmegyei szinten. 1895-ben a nagyszombati és az egri tanítóegyesület közlönyét egyesítve országos katolikus nevelés- és oktatásügyi lapot hoztak létre, amely 1918-ig a *Népnevelő*, 1919-től a *Nemzetnevelés* címet viselte. A millennium évében országos katolikus tanítói kongresszust hívtak össze, amely sürgette a katolikus tanítók egyesületi életének fejlesztését, és létrehozott egy százfős bizottságot, amelynek védnöke a kongresszus elnöke, Hornig Károly veszprémi püspök lett.

1898-ban e bizottság, elhatározta, hogy egy kisebb, de állandó albizottságot alakítanak, amelynek feladata a püspöki karral való kapcsolattartás lenne. E testület kapta az (Országos) Katolikus Tanügyi Tanács (KTT) nevet, élén egy egyházi és egy világi elnök állt. A KTT feladatköre elsősorban pedagógiai jellegű volt, immár e tanács készítette különféle katolikus iskolatípusok (pl. gazdasági ismétlő iskolák, tanítóképzők) tanterveit a püspöki kar megbízásából, az állami tantervekhez igazodva. Ezenkívül összeállította az iskolai könyvtárak könyvjegyzékét, megbírálta a katolikus népiskolákban használható tankönyveket és jóváhagyta a katolikus iskolák tankönyvjegyzékét. Feladatai közé tartozott, hogy előkészítse és összehívja időről időre a katolikus tanítóegyesületek országos kongresszusát. A KTT foglalkozott a katolikus tanítóság anyagi ügyeivel is: memorandumot nyújtott be a képviselőházhoz a tanítók fizetésének rendezéséről, emlékiratot készített a tanítói nyugdíjtörvényről és foglalkozott a kántortanítók járandóságaival.

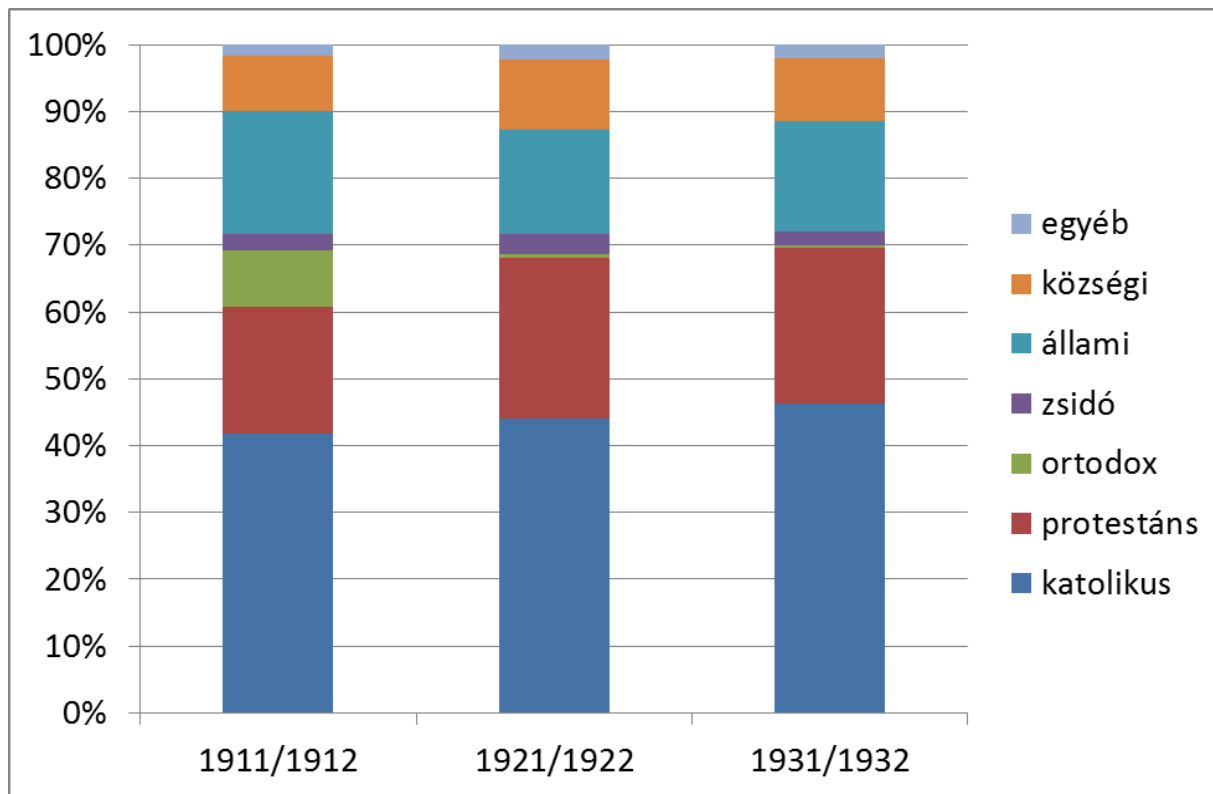
*báró Hornig Károly (1840–1917),
az első „iskolapüspök”*

1862-ben szentelték pappá, de további teológiai tanulmányokat folytatott a bécsi Augustineumban. 1866-tól a Központi Szeminárium prefektusa, 1870-től a hittudományi karon a bibliikum tanára. 1878-tól esztergomi kanonok és primási irodaigazgató, 1882-től a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban a katolikus ügyek előadója. 1888-tól veszprémi püspök. 1912-től bíboros. Püspökként sokat áldozott a hitéletre, az oktatásra, a tudományra és a művészetekre.

1896 és 1901 között a katolikus tanítók százas bizottságának védnöke.

A Horthy-korszak első felében

A Horthy-korszakban a katolikus oktatás súlya a dualizmushoz hasonlóan jelentős maradt. Ahogy a túloldali diagramon látszik, a felekezeti iskolák aránya lényegében nem változott, de a katolikus intézményeké némileg növekedett: a világháború előtti 42 százalékról 44 százalékra. E növekedés természetes, hiszen a trianoni területen a katolikus lakosság aránya is nagyobb volt, mint a történelmi Magyarországon. Az állami oktatás súlya a világháború után csökkent a korábbi évekhez képest. A dualista kormányzat ugyanis elsősorban a nemzetiségi területeken hozott létre iskolákat az asszimiláció elősegítésére, és ezek a trianoni békeszerződéssel a határon túlra kerültek. A trianoni országterületet nézve viszont a Horthy-korszakban is folytatódott az állami iskolák számának növekedése, de messze nem az első világháború előtt tapasztalható ütemben, és nagyrészt a Klebelsberg Kuno nevéhez köthető alföldi iskolaépítési programnak köszönhetően. A katolikus iskolahálózat fejlődéséhez jelentős mértékben hozzájárult az állami segítség, a magát kereszténynek valló kormányzat ugyanis kiemelten támogatta a felekezetek hitéleti és társadalmi tevékenységét beleértve természetesen az oktatást is.

A népiskolák aránya az első világháború előtt és után

A katolikus tanügyigazgatás területén az 1920-as években nem történt változás a dualizmus korához képest: az alapfokú és az úgynevezett középfokú iskolák (pl. polgári iskola) főhatósága az egyházmegye, a középiskolák (gimnáziumok, reáliskolák) főhatósága a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM) maradt. 1921-ben viszont újjászervezték a Katolikus Tanügyi Tanácsot, immár egyértelműen a püspöki karnak alárendelt nevelés- és oktatásügyi véleményadó szervként. Az egyházi hierarchiához való erősebb kötődését tükrözi, hogy elnöke Hanauer Á. István váci püspök lett, új alapszabálya pedig tartalmazta, hogy a tanács előterjesztéseit a püspöki karhoz a hercegprímáson keresztül teheti meg, más hatósággal pedig egyáltalán nem érintkezhet. A püspökelnök munkáját segítette a világi másodelnök, Dsida Ottó tankerületi főigazgató és az ügyvezető elnök Szölgvény Ferenc premontrei szerzetes. A tanács tagsága neves egyházi és világi szakemberekből került ki, köztük szerepelt Sík Sándor piarista, Bitter Illés ciszterci szerzetes és Tóth Tihamér későbbi veszprémi püspök, illetve Erődy-Harrach Béla tankerületi főigazgató és Gévy-Wolff Nándor későbbi VKM államtitkár. A tanácsban képviseltették magukat az országos katolikus pedagógiai egyesületek, köztük az 1907-ben megalakult Katolikus Középiskolai Tanáregyesület és az 1922-ben életre hívott Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetsége is. A Katolikus Tanügyi Tanács pedagógiai tevékenysége lényegében nem változott a világháború előtti időszakhoz képest: tanterveket, különböző szabályzatokat dolgozott ki, bírálatot készített a katolikus iskolákban bevezetendő tankönyvekről, amelyek döntő többségét egyébként a Szent István Társulat adta ki, ifjúsági könyvtárjegyzéket és állásfoglalásokat készített a püspöki kar számára.

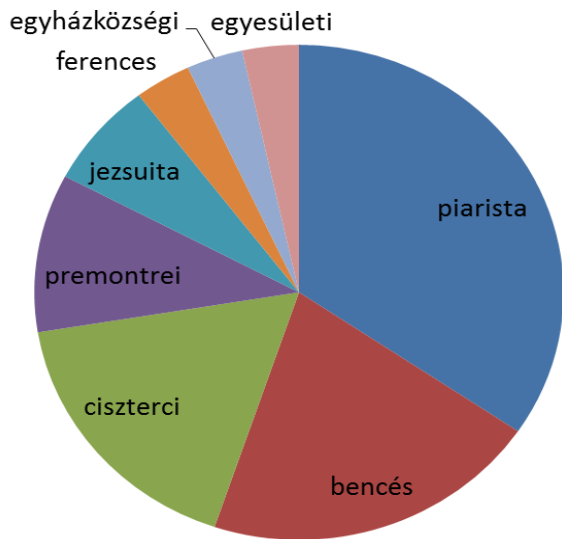

*Hanauer Á. István (1869–1942),
az 1920-as és 1930-as évek „iskolapüspöke”*

1892-ben szentelték pappá, majd egyből a veszprémi szeminárium spirituálisa lett. 1904-től a Központi Szeminárium spirituálisa, 1911-től a budai Szent Imre Kollégium igazgatója. 1918-tól veszprémi kanonok és irodaigazgató, egyben az egyházmegyei iskolák főtanfelügyelője. 1919-től váci püspök. Püspökként újjáépítette a szemináriumot, s főleg az Alföld tanyavidékein számos lelkészséget szervezett. 1920-tól a Katolikus Tanügyi Tanács védnöke, majd az újjászervezés után 1921-től 1940-ig elnöke

A Horthy-korszak utolsó évtizedében

Az 1930-as évek derekán jelentős oktatásügyi változások zajlottak, ekkor valósult meg középiskolai szinten is a katolikus autonómia. A Hóman Bálint nevéhez köthető új középiskolai törvény, illetve az új tanügy-igazgatási törvény általánosságban növelte az állami befolyást, de a katolikus középiskoláknak is ugyanazokat a jogokat biztosította, mint a protestánsoknak. 1934. március 20-án, a még tárgyalás előtt álló középiskolai törvényjavaslat ismeretében döntött a püspöki kar a Katolikus Középiskolai Főhatóság (KKF) létrehozásáról, melynek elnöke a hercegprímás (akkor Serédi Jusztinián), ügyvezető alelnöke a pannonhalmi főapát (akkor Kelemen Krizosztom) lett, a tagsága pedig két püspökből és a tanítórendek tartományfőnökeiből állt. Hatáskörébe tartozott az 1934. szeptember 29-én elfogadott ideiglenes ügyrend szerint huszonkilenc fiúgimnázium (lásd a túloldali diagramot) és tizennégy lányközépiskola, amelyből négyet az angolkisasszonyok, kettőt az orsolyiták és a többit is különböző női kongregációk tartották fenn. A KKF felállításával párhuzamosan az átszervezett Katolikus Tanügyi Tanácson belül létrehoztak egy középiskolai szakosztályt Sebes Ferenc piarista tartományfőnök vezetésével, azzal a céllal, hogy szakmai kérdésekben a KKF segítségére lehessen, és ezáltal pedagógiai téren segítse az egységes irányítás megvalósítását.

Katolikus fiúgimnáziumok a KKF megalakulásakor

8. § *Egyházi hatóság alá tartozó középiskolákat, középfokú iskolákat, szakiskolákat, népiskolákat, óvodákat [...] az illetékes egyházi hatóságok saját szabályaik szerint igazgatják.*

Ezekben az iskolákban a tantervet a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásával a fenntartó hatósága állapítja meg; ez a tanterv a kitűzött célok tekintetében azonos az országos tantervvel, a tanítási anyag tekintetében pedig azzal terjedelemben megegyezik; a tankönyveket, segédkönyveket és térképeket az iskolafenntartó hatósága engedélyezi, de engedélyezés előtt bemutatja a vallás- és közoktatásügyi miniszternek

1935. évi VI. tc.

A Katolikus Középiszkolai Főhatóság jogkörébe tartozott a tantervek és a működési szabályzat megállapítása, a tankönyvek engedélyezése (mindkettő a minisztérium jóváhagyásával), az érettségi elnökök kiküldése (de a minisztérium is küldött képviselőt a bizottságba), a katolikus középiszkolák képviselete, valamint a nevelés és oktatás felügyelete. A felügyelet gyakorlására a KKF 1938-ban három tankerületet hozott létre élén egy-egy főigazgatóval, és központi végrehajtó szerveként életre hívta a Katolikus Középiszkolai Főigazgatóságot Stuhlmann Patrik premontrei szerzetes vezetésével. A katolikus intézmények egységes irányítását szolgálta az 1937-től megjelenő katolikus tanügyi közlöny, amelyben az iskolák számára fontos jogszabályokat tették közzé.

1940 márciusában a KKF hatáskörébe vonták a katolikus líceumokat (a főiskolai jellegű tanulmányokra előkészítő iskolákat) és tanítóképző akadémiákat is. Ennek következtében októberben módosult a név Katolikus Iskolai Főhatóságra (KIF), amely alá ekkor összesen 98 iskola tartozott. A KIF elnöke a hercegprímás maradt, tagjai: öt püspök és ugyanennyi szerzetesi előljáró (a pannonhalmi főapát, a zirci apát, a csornai és a jászói prépostok, valamint a piarista tartományfőnök). A végrehajtó szervként funkcionáló Katolikus Középiszkolai Főigazgatóság is új nevet vett föl (Katolikus Tanügyi Főigazgatóságra – KTF – cserélve a névtáblát) és Kürti Menyhért ciszterci személyében új elnök-főigazgatót kapott. Kürti javaslatára a gyakorlati középiszkolákat (2-2 mezőgazdasági, illetve ipari, valamint 8 kereskedelmi iskolát) is a KIF hatáskörébe helyezték. 1943. szeptember elsejétől mintegy száz polgári iskolával tovább bővült, lényegében megduplázódott a KIF alá tartozó intézmények száma. Ettől kezdve már csak az óvodák és a népiskolák nem tartoztak hozzá.

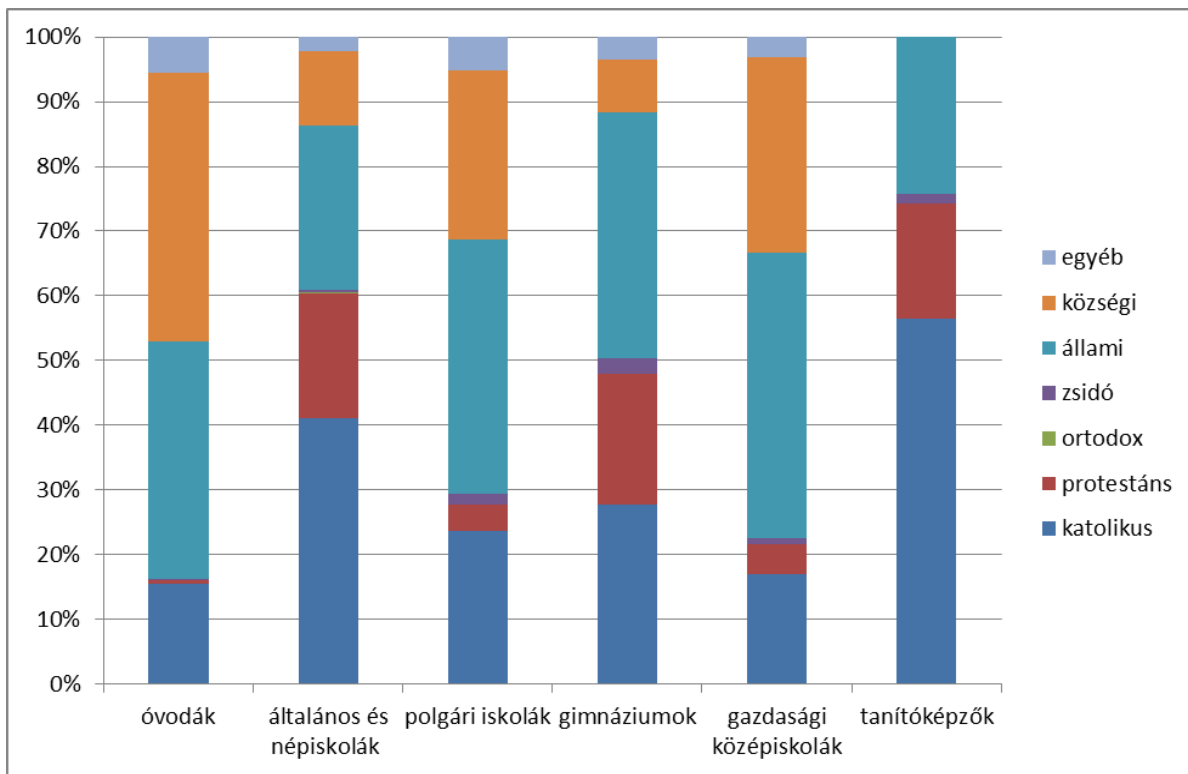
*Kürti Menyhért (1875–1949),
a Katolikus Tanügyi Főigazgatóság vezetője*

1893-ban lépett a ciszterci rendbe. 1899-es papszentelésétől Egerben tanár. 1917-től bajai, majd 1924-től egri perjel és igazgató. 1938-tól a Dúnán inneni katolikus tankerület főigazgatója. 1940 és 1948 között a Katolikus Tanügyi Főigazgatóság elnök-főigazgatója, 1946-tól egyben a Katolikus Tanügyi Tanács elnöke.

A kommunista diktatúra idején

A második világháború után a katolikus oktatás súlya három évig változatlan maradt, ugyanakkor a földosztással eltűnt az anyagi bázis, amely a katolikus iskolák önálló fenntartását legalább részben biztosította. A nyolcosztályos általános iskola bevezetésével gondoskodni kellett azok igazgatási, iskolafegyelmi és tanulmányi ügyekben illetékes felettes szervéről. 1946-ban a püspöki kar azt a salamoni döntést hozta, hogy a gimnáziumokból, illetőleg a polgári iskolákból létesített általános iskolák a Katolikus Iskolai Főhatóság, a többiek az egyházmegyei tanfelügyelőség felügyeleti hatósága alatt maradnak. A Katolikus Tanügyi Főigazgatóságon belül azonban létrehoztak egy új főigazgatói állást a népiskolák és általános iskolák egységes elvek szerinti vezetésére. Ugyancsak 1946-ban az addig iskolafenntartói jogkörbe tartozó tandíj-meghatározást is a KTF kapta meg az egységesítés jegyében.

A fenti tanügyi változások azonban eltörpültek amellet a küzdelem mellett, amelyet a katolikus egyház iskolái védelmében folytatott, jóllehet e küzdelem végül sikertelennek bizonyult a kiépülő kommunista diktatúrával szemben. 1948. július 16-án a baloldali befolyás alatt álló országgyűlés törvényt hozott a nem állami iskolák államosításáról: a katolikus egyháztól 193 óvodát, 2885 általános és népiskolát, 86 polgári iskolát, 48 gimnáziumot, 22 egyéb gazdasági középiskolát, valamint 35 tanító-, illetve óvónőképzőt vettek el.

A különböző iskolatípusok megoszlása fenntartó alapján 1946/47-ben

Az egyházi oktatási intézmények államosításával megszűnt a Katolikus Iskolai Főhatóság szerepe. A Katolikus Tanügyi Főhatóság Papp Elemér elnökhelyettes vezetésével azonban tovább működött „megfigyelő, tapasztalatszűrő” szerepben „és a hitoktatás eredményessége érdekében,” a hittan ugyanis még egy évig kötelező tantárgy maradt, az államosítás egyházellenességének elkendőzésére.

1950-ben a püspöki kar és az állam kényszertárgyalásai nyomán működési engedélyt kapott nyolc katolikus gimnázium, amelyek akkor az összes hazai gimnázium mintegy négy százalékát jelentették. Ezeknek az iskoláknak felügyeleti szervül a püspöki kar ismét felállította a Katolikus Középiskolai Főhatóságot (KKF), élén Hamvas Endre csanádi püspökkel, tagként a négy meghagyott rend tartományfőnökével. Előadója – főigazgatói címmel – Papp Elemér piarista szerzetes lett, aki e tiszteet 1971-ig töltötte be. (További főigazgatók: Sebestyén Szaniszló ferences 1971–1975, Kapuy Vitál bencés 1975–1985, Kemenes László piarista 1985–1992/1996.) A Katolikus Középiskolai Főhatóságot feladatai közé tartozott a szakfelügyelet és az érettségi elnökök biztosítása. A KKF mellett felállították a Katolikus Tanügyi Bizottságot (első elnöke Palos Bernardin ciszterci), amely tanulmányi ügyekben (tankönyvek és tantervek véleményezése) nyújtott szakmai segítséget.

A 300 éve alapított pesti Piarista Gimnázium épülete a kommunizmus idején

Az 1948-ban államosított, majd 1950-ben visszaadott Duna-parti épületet a piaristáknak 1953-ban el kellett hagynia. A rendház és a gimnázium ettől kezdve a 2011-es visszaköltözésig a Mikszáth Kálmán téren működött.

Epilógus – a rendszerváltás után

1992-ben, a rendszerváltással meginduló intézményalapítások nyomán a Katolikus Középiskolai Főhatóság ismét a Katolikus Iskolai Főhatóság (KIF) nevet vette föl, és külön főigazgatót kaptak – a középiskolák mellett – az óvodák (Görbe László piarista) és az általános iskolák (Farkas István piarista) is. A KIF a katolikus iskolák pedagógusainak tájékoztatására megindította a Katolikus Iskola és Óvoda című folyóiratot, illetve 1996-ra elkészítette a katolikus iskolák kerettanterveit. 1996 júniusában a Katolikus Iskolai Főhatóságot a püspöki kar megszüntette, szerepét részben az MKPK Iskolabizottsága, illetve oktatási osztálya vette át. 1997-ben pedig megalapította a Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézetet, amelynek neve 2016-ban Katolikus Pedagógiai Intézetre módosult.

A Katolikus Pedagógiai Intézet székhelye

*A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia irodaháza,
amely 2002-től kezdve a Katolikus Pedagógiai (Szer-
vezési és Továbbképzési) Intézet otthona és számos
képzésének. konferenciájának színhelye.*

A kiegyezés óta eltelt másfél évszázad történelméből kitűnik, hogy a katolikus iskolák – a kommunizmus évtizedeit leszámítva – jelentős szerepet játszottak a magyar oktatásügyben és ennek az egyházi vezetés is tudatában volt. A kötelező közoktatás megjelenését követően és az iskolaügy professzionalizálódását érzékelve a püspöki kar felismerte annak fontosságát, hogy a katolikus oktatási intézményeknek szükségük van egységes iránymutatásra. Ezt a szerepet kisebb részben hatósági jogkörrel felruházott, nagyobbrészt szakmai, tanácsadó jellegű testületek játszották. A katolikus oktatás sajátosságainak biztosítása mellett mindig lényeges szempont volt az állami oktatáshoz való alkalmazkodás, amelyet persze a jogszabályok is megköveteltek. A XXI. század kihívása a korábbi másfél évszázadhoz hasonlóan abban rejlik, mennyire tud a katolikus oktatás megfelelni annak, hogy az állami iskolákkal bizonyos fokig versenyezve, ugyanakkor a magyar oktatásügy részeként ne csak oktasson és neveljen, hanem saját identitásának megfelelően az evangélium örömhírét is hirdesse.